

RZECZPOSPOLITA POLSKA

Rzecznik Praw Dziecka

Marek Michalak

ZEW/500/8-1/2009/MP

Warszawa, **22** lipca 2009 roku

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Wielce szanowna Pani Minister,

W ostatnim czasie otrzymuję skargi od rodziców dzieci, które nie zostały przyjęte do przedszkoli, prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego, gdyż - w świetle obowiązujących przepisów - pierwszeństwo przysługuje dzieciom wychowywanym samotnie przez matkę lub ojca.

Przedmiotowa zasada wynika z § 2 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. z 2004 r. Nr 26, poz. 232 z późn. zm.). Przepis ten stanowi, iż do przedszkola i oddziału przedszkolnego, zorganizowanego w szkole podstawowej, w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci:

- sześciolatnie, odbywające roczne przygotowanie przedszkolne;
- matek lub ojców samotnie je wychowujących;
- matek lub ojców, wobec których orzeczono znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności bądź całkowitą niezdolność do pracy oraz niezdolność do samodzielnej egzystencji na podstawie odrębnych przepisów;
- umieszczone w rodzinach zastępczych.

Przywołane rozporządzenie nie zawiera definicji rodzica samotnie wychowującego dziecko, pozostawiając w tym zakresie swobodę interpretacyjną. W ramach tej swobody organy prowadzące przedszkola lub organy przedszkola, opracowując zasady przyjmowania dzieci, często uznają, iż rodzicem samotnie wychowującym dziecko jest rodzic niepozostający w związku małżeńskim. Takie zdefiniowanie pojęcia samotnego rodzica powoduje nieuzasadnione uprzywilejowanie rodziców, którzy wprawdzie wspólnie wychowują dzieci, jednakże nie pozostają w związku małżeńskim.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.), zwracam się do Pani Minister o rozważenie możliwości nowelizacji przywołanego na wstępie rozporządzenia, która pozwoliłaby na zdefiniowanie pojęcia „rodzic samotnie wychowujący dziecko” w taki sposób, aby prawo nadal gwarantowało pierwszeństwo w przyjęciu do przedszkola dzieciom faktycznie wychowywanym tylko przez jednego z rodziców, a z drugiej wyeliminowało sytuacje, w których dzieci wychowywane w pełnych rodzinach, w sposób nieuzasadniony korzystają z pierwszeństwa przyjęć jedynie ze względu na fakt, iż ich rodzice nie zawarli małżeństwa. Problemem jest również weryfikacja prawdziwości deklaracji rodziców, którzy twierdzą, że samotnie wychowują dziecko.

Będę również wdzięczny za przedstawienie mi opinii Pani Minister w jednej jeszcze kwestii. Otóż część przedszkoli, po przyjęciu dzieci sześciolletnich i pięcioletnich, gwarantuje w dalszym toku rekrutacji bezwzględne pierwszeństwo dzieciom wychowywanym samotnie przez jednego z rodziców. Natomiast w innych przedszkolach stosuje się podczas rekrutacji system punktowy, w myśl którego do przedszkoli przyjmowane są dzieci z najwyższą liczbą punktów. Problem stanowi fakt, iż punkty przyznawane są nie tylko za spełnianie warunków określonych w § 2 przywołanego na wstępie rozporządzenia, ale i innych tzw. szczegółowych kryteriów rekrutacji, ustanowionych arbitralnie przez organy przedszkola, co może zaburzać kolejność przyjęć gwarantowaną przedmiotowym rozporządzeniem. W tej kwestii również otrzymuję skargi od matek samotnie wychowujących dzieci, które nie dostały się do przedszkola, gdyż nie spełniały jednego ze szczegółowych kryteriów rekrutacyjnych, np. nie miały stałego meldunku w danej gminie lub nie miały korzystać z pełnej oferty przedszkola, a jedynie z 5-godzinnego czasu realizacji podstawy programowej wychowania przedszkolnego.

z wyrazami szacunku
Marek [Signature]

**MINISTER
EDUKACJI NARODOWEJ**

Warszawa, 2009-07-31

DZSE-3-ER- 045- 5/09

Pan

Marek Michalak

Rzecznik Praw Dziecka

Panie Ministrze

odpowiadając na Pana wystąpienie z dnia 22 lipca b.r. dotyczące zasad przyjmowania dzieci do przedszkoli publicznych - prowadzonych przez jednostki samorządu terytorialnego - oraz rozważenia możliwości nowelizacji rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. *w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych* (Dz. U. Nr 26, poz. 232 z późn. zm.) w zakresie zdefiniowania pojęcia „rodzic samotnie wychowujący dziecko”, uprzejmie informuję:

Zgodnie z art. 5 ust. 5 ustawy z dnia 7 września 1991 r. *o systemie oświaty* (Dz. U. z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) zakładanie i prowadzenie przedszkoli należy do zadań własnych gmin, a jednostka samorządu terytorialnego zakładając przedszkole, podpisuje akt założycielski oraz nadaje pierwszy statut (art. 58 ust. 6 powyższej ustawy).

Równocześnie, zgodnie z § 16. ust. 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 maja 2001 r. *w sprawie ramowych statutow publicznego przedszkola oraz publicznych szkół* (Dz. U. z 2001 r. Nr 61, poz. 624, z późn. zm.), statut przedszkola musi określać szczegółowe zasady rekrutacji dzieci do przedszkola oraz ich prawa i obowiązki.

Kryteria wskazujące, które dzieci mają pierwszeństwo w przyjęciu do przedszkola i oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej zostały określone w § 2. rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 20 lutego 2004 r. *w sprawie*

warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych (Dz. U. nr 26, poz. 232 z późn. zm.) i są one kryteriami nadrzędnymi. Dodatkowe kryteria może ustalić organ prowadzący daną placówkę, w tym wypadku gmina. Oznacza to pewną zamierzoną elastyczność w ustalaniu zasad rekrutacji do przedszkoli na terenie kraju w zależności od warunków i potrzeb lokalnej społeczności. Dodatkowe kryteria powinny być wypracowane w toku konsultacji z dyrektorami przedszkoli oraz naczelnikami/kierownikami wydziałów/referatów oświaty w oparciu o przepisy zawarte w statutach publicznych przedszkoli w danej gminie.

Podejmując, w ramach decentralizacji funkcji państwa, decyzję o przekazaniu gminom w 1991 r. zakładania i prowadzenia publicznych przedszkoli, ustawodawca określił jednocześnie charakter przekazanych przez państwo zadań jako obowiązkowe zadania własne gmin. Zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 8 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2001r. Nr 142, poz. 1591, z późn. zm.) do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie edukacji publicznej, w tym przypadku potrzeby zapewnienia miejsc edukacji przedszkolnej dla dzieci zamieszkałych w danej gminie.

Wynikające z decentralizacji przesunięcie ośrodka zarządzania z centralnego na ośrodek samorządowy ma głęboki sens, ponieważ ośrodek ten jest niezależnym podmiotem władzy, podlegającym kontroli społecznej i umożliwia tym samym sprawowanie przez obywateli bezpośredniego nadzoru nad sposobem realizowania władzy publicznej w najbliższym ich otoczeniu.

Minister Edukacji Narodowej nie posiada narzędzi do sprawowania kontroli nad sposobem sprawowania władzy przez podmioty samorządowe, ale również nie może odpowiadać za patologie i nadużycia, w tym także za nadużycia popełniane ze strony rodziców, wykorzystujących okazje do osiągnięcia nieuprawnionych korzyści. Takim nadużyciem jest też niestety, składanie nieprawdziwych oświadczeń w których informują, że są osobami samotnie wychowującymi dzieci, mimo iż tak nie jest. Przepisy § 2 przywołanego rozporządzenia *w sprawie warunków i trybu przyjmowania uczniów do szkół publicznych oraz przechodzenia z jednych typów szkół do innych* jednoznacznie określają, iż do przedszkola i oddziału przedszkolnego zorganizowanego w szkole podstawowej w pierwszej kolejności przyjmowane są dzieci w wieku 6 lat odbywające roczne przygotowanie przedszkolne.

W następnej kolejności przyjmowane są m.in. dzieci matek lub ojców samotnie je wychowujących.

Jest rzeczą ogólnie wiadomą, iż obecnie bardzo wiele osób żyje w wolnych, partnerskich związkach, o wysokim standardzie materialnym i społecznym. Tymczasem, intencją prawodawcy była ochrona osób znajdujących się w trudnych warunkach życiowych. Takie rozwiązanie należy uznać za słuszne.

Uprzejmie informuję, iż wprowadzenie postulowanej nowelizacji przepisu w przedmiotowym rozporządzeniu dotyczącej zdefiniowania pojęcia „rodzica samotnie wychowującego dziecko”, byłoby sprzeczne z definicją zawartą w art. 3 pkt 17a ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2006 r. Nr 139, poz. 992, z póź. zm.), która wskazuje, że osobą samotnie wychowującą jest panna, kawaler, wdowa, wdowiec, osoba pozostająca w separacji orzeczonej prawomocnym wyrokiem sądu, osoba rozwiedziona, chyba że wychowuje wspólnie co najmniej jedno dziecko z jego rodzicem.

W związku z sygnalizowanym przez Pana problemem, a także biorąc pod uwagę istniejący stan prawny wydaje się zasadne, by organy prowadzące publiczne przedszkola (w tym przypadku jednostki samorządu terytorialnego), przeprowadzające rekrutację, podjęły zdecydowane działania mające na celu zapobieganie nadużywaniu obowiązującego prawa (np. poprzez wprowadzenie stosownych oświadczeń).

Z poważaniem
w/z MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew Włodkowski